

Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyonları ile Derse Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşleri^a

Mehmet Tosun^b, Ahmet Nalçacı^c

Özet

Bu araştırmada, yedinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonları ile derse yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Gaziantep ili Nizip ilçesinin merkez ortaokullarında öğrenim gören yedinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile belirlenen 14 ortaokulda öğrenim gören 980 yedinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veriler Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ve Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde t-testi, Mann Whitney-U testi, tek yönlü varyans ve Kruskal Wallis-H testi kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterirken derse yönelik tutumlarında farklılık bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal bilgiler
Motivasyon
Tutum

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 13.05.2022
Yayın Tarihi: 28.03.2023
Doi: 10.18026/cbayarsos.1116261

Opinions of Students about Their Motivation and Attitudes Towards the Social Studies Course

Abstract

The aim of this research is to investigate the 7th-grade students' attitudes and motivations towards social studies courses regarding several variables. The population of the study consisted of seventh-grade students during the 2019-2020 academic year. The students study in the central secondary schools of Nizip, the district of Gaziantep. The sample of the study is composed of 980 seventh-grade students who study in 14 secondary schools in the research group, which was determined by using the maximum diversity sampling method. The data used in this study was obtained by using Social Studies Attitude Scale and Social Studies Motivation Scale. t-test, Mann Whitney-U test, one-way variance and Kruskal Wallis-H test were used in the analysis of the data. As a result of the study, there was a significant difference in the motivations of students towards social studies depending on the variables of gender, whereas there is no difference in their attitudes towards the course.

Keywords

Social studies
Motivation
Attitude

About Article

Received: 13.05.2022
Accepted: 28.03.2023
Doi: 10.18026/cbayarsos.1116261

^a Bu çalışma, birinci yazarın yüksek lisans tez çalışmasının bir kısmına dayanmaktadır.

^b Mehmet TOSUN esmeta27@gmail.com, ORCID:0000-0002-1253-5630

^c Prof. Dr. Ahmet NALÇACI ahmetnalcaci@ksu.edu.tr, ORCID:0000-0002-7821-7504

Giriş

Öğrencilerin birey olarak yetiştirilmelerindeki amaçlardan biri de toplumsal hayata katılması ve topluma uyum sağlamasıdır. Sosyal bilgiler bu amacı gerçekleştirecek olan dersler arasında ön plana çıkmaktadır. Sosyal bilgiler dersinin etkin vatandaş yetiştirme amacı ülkelerin hem milli hem de manevi kazanımları açısından oldukça önemlidir. Sosyal bilgiler dersinin öğrenciler tarafından özümsemesi, toplumca benimsenen özelliklerin öğrencide şekil bulması, ülkelerin geleceği ve toplumun yapısını olumlu yönde etkileyecektir. Sosyal bilgiler dersinin verimli bir şekilde yürütülmesi, öğrencilerin derse yönelik tutum ve motivasyonları ile bağlantısı olduğu söylenebilir. Çünkü tutum ve motivasyon öğrencilerin davranış değiştirme eğilimlerini etkileyen nedenlerin başında gelmektedir.

Eğitim, bireyin yaşantılar aracılığıyla davranışlarında istendik değişiklikler oluşturulması sürecidir. Eğitim kavramı çok kapsamlıdır. Bireyin davranışlarını yönlendiren ve davranışların değişime katkı sağlayan bütün aktivitelerin eğitim olduğu söylenebilir (Erden, 2009). Farklı tür ve düzeydeki okullar bilimsel veriler ışığında planlı bir şekilde öğrencilere istendik davranışlar kazandırır. Öğrencilerin kazanımlara ulaşmasında ve istendik davranışlar geliştirmesinde öğretmenler yardımcı olur (Senemoğlu, 2018).

Bireylerin davranışları, istek ve amaçlarına göre şekillenir (Koroğlu, 2019). Eğitim, bireyi iyi bir şekilde yetiştirmeyi, zihinsel açıdan geliştirmeyi ve bireylerin davranışlarını istendik yönde olmasını hedeflemektedir (Çetin, 2007). Hedeflenen davranış değişikliğinin olması için bireyi istekli kılınması motivasyona bağlıdır. Motivasyon, insanların eylemde bulunmasını sağlayan hedeflerle ilişkilidir. Bu hedefler, bireyin farklı seçeneklerden bazı davranışları neden seçtiklerini, bazı davranışları ise tercih etmeme nedenleri araştırmacıların ilgisini çekmiştir (Uçar, 2010). Motivasyonu yüksek olan bireylerin öğrenme çıktıları ve hazırbulunuşluk düzeyleri olumlu olacaktır. Motivasyonu düşük olan öğrenci ile motivasyonu yüksek olan öğrencinin öğrenme niteliğinin eşit olması mümkün değildir. Motivasyonun düşük olması isteksizlik ve verimsizliğe neden olur. Motive olmayan bireyin hedefe yönelme istediği olmaz. Birey kendisini hem dışsal hem de içsel yönden motive edemez. Böylece kendine güven duymaz ve kendini yetersiz hisseder (Karagüven, 2012, s. 2601). Kendine güvenen ve derslerde başarılı olan öğrencilerin motivasyonlarının yüksek olduğu bilinmektedir (Solmaz ve Çekim, 2017, s. 465).

Motivasyon, öğrencilerin davranışlarının şeklinde belirleyicidir. Ayrıca güdülenme, derslerde yaşanan öğrenme durumları üzerinde de etkilidir. Eğitim öğretim faaliyetlerinde güdülerin etkisini olumlu yönde kullanabilmek, bu kavramın eğitim alanında açıkça ortaya konmasına bağlıdır (Sancı, 2002). Motivasyonun dışardan motive edici etkisi dikkate alındığında öğretmenlerin öğrencilerin ilgisini çekebilmesi ve motive olmalarının büyük rolleri bulunmaktadır (Narmanlı, 2019, s. 13).

Sosyal bilgiler dersinin okullarda verimli bir şekilde yürütülememesi öğrencilerin derse ilgi duymaması, vatanını milletini seven, koruyan daima yüceltmeye çalışan bireylerin yetiştirilmesinde bir engel oluşturacaktır. Bu nedenle öğrencilerin derse olan tutumlarının belirlenmesi gerekir. Böylece derse yönelik olumsuz tutumlar varsa onların olumluya çevrilmesi önem arz etmektedir. Buna bağlı olarak sosyal bilgiler dersinin amaçları doğrultusunda bireyler yetiştirilmiş olacaktır. Geçmişten ders çıkarabilen geleceğe daha sağlıklı bakabilen iyi vatandaşlar yetiştirilmesi, derse yönelik olumlu tutuma bağlıdır (Oğur, 2009, s. 4).

Öğrencinin derslere yönelik duyuşsal özelliklerin en belirgin göstergesi tutumlar aynı zamanda öğrenmeyi etkileyen önemli duyuşsal özelliklerdendir. Tutum, bireyin öğreniminde önemli bir yere sahiptir. Öğretimde başarı öğrencilerin öğretmenlerine arkadaşlarına ve derslerine yönelik tutumlarına bağlıdır. Bu nedenle duyuşsal alanın önemli kısmını meydana getiren tutumların, bilişsel alan davranışları kadar önemli olduğu söylenebilir (Bloom, 2012). Bu açıdan tutum, eğitim öğretim çalışmalarında başarılı olma veya başarısız olmaya da etki etmektedir. Tutumların olumlu olması öğrenme sürecinde başarıyı artırırken, olumsuz tutum başarısızlığa neden olabilmektedir (Korkut, 1994).

Günümüzde teknoloji ve bilim alanında değişimin oldukça hızlı olduğu yaşamla baş başa kalınmıştır. Bireylerin bu değişim ve gelişmelere göre yetiştirilmeleri için eğitim öğretim faaliyetlerinin devamlı olarak yenilenmesine ihtiyaç duyulmaktadır (Nalçacı, 2006, s. 19). Düşüncelerini hayatta kullanabilen toplumsal gelişime katkı sağlayan, bireyleri yaşama hazırlama sorumluluğunu üstlenen ders sosyal bilgilerdir. Sosyal bilgiler öğrencilerin toplumsal kişiliğinin şekillenmesinde ve geliştirilmesinde farklı yaşantılar kazanılmasını sağlayan bir derstir (Sözer, 1998). Bu bağlamda sosyal bilgiler dersi öğretiminin verimli şekilde yapılabilmesi derse karşı öğrencilerin sergilediği tutum ve bu derse yönelik öğrencilerin motivasyon durumunu ön plana çıkarmaktadır.

Literatürde sosyal bilgiler dersine yönelik tutum (Akdağ, 2008; Altıntaş, 2005; Demir ve Akengin, 2010; Kayalı, 2003; Ercoşkun ve Nalçacı, 2008; Nalçacı ve Ercoşkun, 2006; Öztürk ve Baysal, 1999; Tay ve Akyürek Tay, 2006; Ulu Kalın ve Topkaya, 2017 ve Yılmaz ve Şeker, 2011) ile motivasyona (Akbaba ve Aktaş, 2005; Aydın, 2007; Ceylan, 2003; Dede ve Yaman, 2008; Dede, 2003; Gömleksiz ve Kan 2012; Şentürk, 2020; Tuncer ve Akmençe, 2018 ve Tünkler, 2020) yönelik pek çok araştırmaya rastlanmaktadır. Ancak sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyon ile tutumun birlikte çalışıldığı araştırmaların yeterli düzeyde olduğu söylenemez. Bu düşünceden hareketle, bu çalışmada yedinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonları ile derse yönelik tutumlarının birlikte incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorular yanıt aranmıştır;

Öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyon ve tutumlarına ilişkin;

- a. cinsiyet,
- b. anne öğrenim durumu,
- c. baba öğrenim durumu,
- d. anne mesleği,
- e. baba mesleği,
- f. kardeş sayısı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı fark var mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Tarama yöntemi betimleyici bir araştırma yöntemidir Ortaokul yedinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonları ile derse yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla nicel yaklaşıma uygun olarak yapılan çalışma geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan tarama modelindedir (Karasar, 2011). Tarama modeli bir grubun belirli özelliklerini

Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyonları ile Derse Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşleri

belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009) betimleyici bir araştırma yöntemidir (Özdemir, 2014, 79).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Gaziantep ili Nizip ilçesinin merkez ortaokullarında yedinci sınıfta öğrenim gören öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme (Yıldırım ve Şimşek, 2011) yönteminden yararlanılarak tespit edilen ve evrende bulunan 14 ortaokulda yedinci sınıfta öğrenim görmekte olan 980 öğrenciden oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların cinsiyet, anne-baba öğrenim durumu, kardeş sayısı, anne-babanın mesleği değişkenlerin belirlenmesinde kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği

Demir ve Akengin (2010) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılarak geliştirilen ölçek; öğrenme isteği, sosyal bilgiler dersinden hoşlanma, öğretmenden kaynaklanan tutumlar, sosyal bilgiler sevgisi olmak üzere dört alt boyut ve 26 madde oluşmaktadır. Maddelerin 15'i olumsuz, 11'i ise olumludur. Ölçek, 5'li likert tipinde olup "Tamamen Katılıyorum=5", "Katılıyorum=4", "Kısmen Katılıyorum=3", "Katılmıyorum=2", "Hiç Katılmıyorum=1" şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçeğin bütününe ilişkin Cronbach Alfa değeri 0.93'tür.

Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği

Gömlüksüz ve Kan (2012) tarafından geçerlik ve güvenilirliği yapılarak geliştirilen ölçek; içsel motivasyon, önemseme, dışsal motivasyon olmak üzere üç alt boyut ve 23 madde oluşmaktadır. Maddelerin 8'i olumsuz, 15'i ise olumludur. Ölçek, 5'li likert tipinde olup "Tamamen Katılıyorum=5", "Katılıyorum=4", "Kısmen katılıyorum=3", "Katılmıyorum=2", "Hiç Katılmıyorum=1" şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.79'dur. Bu çalışma için her iki ölçeğe ait Cronbach Alpha değerleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Tutum ve Motivasyon Ölçeklerinin Güvenirlik Katsayıları, Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Ölçeğin Boyutları	Madde Sayısı	Alpha	\bar{X}	SS
1-Öğrenme İsteği	7	0,84	26,446	7,103
2-Sosyal Bilgiler Dersinden Hoşlanma	8	0,87	28,706	7,993
3-Öğretmenden Kaynaklanan Tutumlar	6	0,81	23,635	6,013
4-Sosyal Bilgiler Sevgisi	5	0,80	19,004	5,377
Toplam [Sos. Bil. Dersi Tutum Ölçeği]	26	0,93	97,929	22,955
5-İçsel Motivasyon	9	0,80	36,599	6,651
6-Önemseme	8	0,81	31,634	7,489
7-Dışsal Motivasyon	6	0,69	20,506	5,435
Toplam [Sos. Bil. Dersi Motiv. Ölçeği]	23	0,82	88,739	13,860

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizinde; normal şekilde dağılmayan ve homojenliği sağlamayan cinsiyet değişkeni için Mann Whitney-U testi, anne mesleği değişkeni için ise Kruskal Wallis-H testi kullanılmıştır. Homojenlik sağlanan cinsiyet değişkeni için t-testi, kardeş sayısı anne-baba mesleği ve öğrenim durumu değişkenleri için parametrik testlerden varyans analizi ANOVA kullanılmıştır.

Bulgular

Cinsiyet Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyon ve Tutuma İlişkin Bulgular

Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyonlarına İlişkin Görüşleri Göre Mann Whitney – U Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	S.O	S.T	U	p
Kız	505	517,75	261466,00	106174,00	0,00*
Erkek	475	461,52	219224,00		

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarına ilişkin görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşleri Arasındaki Farklılığın Karşılaştırılması

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Kız	505	98,78	22,64	978	1,39	0,16
Erkek	475	96,74	23,26			

Cinsiyete göre öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu bulgu, sosyal bilgiler dersine yönelik tutuma ilişkin görüşlerin, cinsiyet değişkeninden bağımsızdır şeklinde yorumlanabilir.

Anne Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyon ve Tutuma İlişkin Bulgular

Tablo 4. Öğrencilerin Anne Öğrenim Durumuna Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyonlarına İlişkin Görüşleri Arasındaki Farklılığın Karşılaştırılması

Anne Öğrenim	N	\bar{X}	S	F	p
Okuryazar değil	116	87,48	13,60		
İlkokul	317	89,87	12,67		
Ortaokul	302	88,07	14,76	1,05	0,38
Lise	162	88,28	14,32		
Üniversite	83	89,51	14,23		

Öğrencilerin anne öğrenim durumuna göre sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarına ilişkin görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyonları ile Derse Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşleri

Tablo 5. Öğrencilerin Anne Öğrenim Durumuna Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşleri Arasındaki Farklılığın Karşılaştırılması

Anne Öğrenim	N	\bar{X}	S	F	p
Okuryazar değil	116	98,07	22,60		
İlkokul	317	98,04	23,15		
Ortaokul	302	97,34	23,78	0,45	0,76
Lise	162	96,54	22,23		
Üniversite	83	100,54	21,23		

Öğrencilerin anne öğrenim durumuna göre sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Bu bulgulara göre sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyon ve tutumlara ilişkin öğrencilerin görüşleri, annelerinin öğrenim durumuna göre değişkenlik göstermediği şeklinde yorumlanabilir.

Baba Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyon ve Tutuma İlişkin Bulgular

Tablo 6. Öğrencilerin Baba Öğrenim Durumuna Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyonlarına İlişkin Görüşleri Arasındaki Farklılığın Karşılaştırılması

Baba Öğrenim	N	\bar{X}	S	F	p
Okuryazar değil	48	84,63	13,17		
İlkokul	196	89,68	14,67		
Ortaokul	322	88,15	13,32	1,57	0,18
Lise	246	89,36	13,66		
Üniversite	168	89,05	14,29		

Öğrencilerin baba öğrenim durumuna göre sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarına ilişkin görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 7. Öğrencilerin Baba Öğrenim Durumuna Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşleri Arasındaki Farklılığın Karşılaştırılması

Baba Öğrenim	N	\bar{X}	S	F	p
Okuryazar değil	48	94,15	24,02		
İlkokul	196	99,16	23,28		
Ortaokul	322	98,45	21,93	1,34	0,25
Lise	246	95,51	23,37		
Üniversite	168	99,32	23,48		

Öğrencilerin baba öğrenim durumuna göre sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Bu bulgulara göre sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyon ve tutumlara ilişkin öğrencilerin görüşleri, baba öğrenim durumuna göre değişkenlik göstermediği şeklinde yorumlanabilir.

Anne Mesleği Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyon ve Tutuma İlişkin Bulgular

Tablo 8. Öğrencilerin Anne Mesleği Durumuna Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyonlarına İlişkin Görüşlerine Göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Anne Mesleği	N	S.O	sd	X ²	p
Ev hanımı	824	492,81			
Memur	54	549,07			
Esnaf	32	429,88	4,00	6,103	,192
İşçi	35	421,44			
Serbest Meslek	35	470,19			

Öğrencilerin anne mesleğine göre sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarına ilişkin görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Anne Mesleği Durumuna Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşleri Arasındaki Farklılığın Karşılaştırılması

Anne Mesleği	N	\bar{X}	S	F	P
Ev hanımı	824	98,06	22,94		
Memur	54	102,54	21,57		
Esnaf	32	91,50	23,88	1,75	0,13
İşçi	35	94,63	24,68		
Serbest Meslek	35	93,03	21,70		

Öğrencilerin anne mesleğine göre sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Baba Mesleği Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyon ve Tutuma İlişkin Bulgular

Tablo 10. Öğrencilerin Baba Mesleği Durumuna Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyonlarına İlişkin Görüşleri Arasındaki Farklılığın Karşılaştırılması

Baba Mesleği	N	\bar{X}	S	F	p
İşçi	246	87,52	13,86		
Memur	152	92,38	13,37		
Esnaf	194	89,40	13,87		
Çiftçi	73	85,92	14,39	3,38	0,00*
Emekli	40	88,15	14,55		
İşsiz	44	84,55	16,35		
Serbest Meslek	231	88,88	12,93		

Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyonları ile Derse Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin baba mesleği değişkenine göre sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyona ilişkin görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre, babası memur olan öğrencilerin görüşleri ile babası işçi, esnaf, çiftçi, emekli, işsiz ve serbest meslek sahibi olan öğrencilerin görüşleri arasında babası memur olan öğrencilerin lehine, babası esnaf olan öğrencilerin görüşleri ile babası işçi olan öğrencilerin görüşleri arasında, babası esnaf olan öğrencilerin lehine ve babası işsiz olan öğrencilerin görüşleri ile babası esnaf olan öğrencilerin görüşleri arasında babası esnaf olan öğrencilerin lehine bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 11. Öğrencilerin Baba Mesleği Durumuna Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşleri Arasındaki Farklılığın Karşılaştırılması

Baba Mesleği	N	\bar{X}	S	F	p
İşçi	246	97,43	23,06		
Memur	152	103,64	21,64		
Esnaf	194	94,90	23,45		
Çiftçi	73	95,45	25,10	2,6	0,01*
Emekli	40	99,85	21,01		
İşsiz	44	93,73	24,17		
Serbest Meslek	231	97,92	22,16		

Öğrencilerin baba mesleği değişkenine göre sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre, babası memur olan öğrencilerin görüşleri ile babası işçi, esnaf, çiftçi, emekli, işsiz ve serbest meslek sahibi olan öğrencilerin görüşleri arasında babası memur olan öğrencilerin lehine bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyon ve Tutuma İlişkin Bulgular

Tablo 12. Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyonlarına İlişkin Görüşleri Arasındaki Farklılığın Karşılaştırılması

Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	S	F	p
1-3	431	89,93	13,62		
4-6	443	88,94	13,72	10,68	0,00
7-9	106	83,08	14,15		

Öğrencilerin kardeş sayılarına göre sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonları ile ilgili görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre, kardeş sayısı 1-3 olan öğrencilerin görüşleri ile kardeş sayısı 7-9 olan öğrencilerin görüşleri arasında kardeş sayısı 1-3 olan öğrencilerin lehine, kardeş sayısı 4-6

olan öğrencilerin görüşleri ile kardeş sayısı 7-9 olan öğrencilerin görüşleri arasında kardeş sayısı 4-6 olan öğrencilerin lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 13. Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşleri Arasındaki Farklılığın Karşılaştırılması

Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	S	F	p
1-3	431	98,75	22,98		
4-6	443	97,92	23,27	2,32	0,09
7-9	106	93,40	21,14		

Öğrencilerin kardeş sayılarına göre sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonları ile ilgili görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Bireylerin öğrenme sürecini istekli hale getiren unsurlar arasında motivasyonun önemli bir yeri bulunmaktadır. Motivasyonun öğrenmeye etkisi göz önünde tutulduğunda öğrenmede motivasyonun ne kadar etkili bir unsur olduğu anlaşılmış olur (Narmanlı, 2019, 15). Eğitimde istenilen başarıyı yakalamak için motivasyonu yüksek bireylere ihtiyaç vardır. Çünkü güdülenmiş davranışlar yönü belli olan, büyük bir enerjiyle ve kararlılıkla yapılan davranışlardır (Keskin, 2008). Dolayısıyla derslere ilgi göstermek ve öğrenilenleri yararlı bulmak motivasyonun artmasını sağlayacaktır (Aydemir, 2012). Öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyon düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonun cinsiyet değişkenine göre inceleyen araştırmalara bakıldığında, Doğan (2021), Kulakaç (2020), Fırat (2019), Yerlikaya (2014), Durmaz (2014) ve Yıldırım (2013) çalışmalarında farklılığın anlamlı düzeyde olmadığını tespit etmişlerdir. Arcagök (2016) araştırmasında sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonun cinsiyet değişkeni açısından erkek öğrenciler lehine farklılık olduğunu tespit etmiştir. Sosyal bilgiler dersinde etkili öğrenmenin sağlanması ve verimliliğinin artması öğrencilerin olumlu tutuma sahip olmasına bağlıdır. Çünkü dersin etkili öğrenilmesi derse olan tutuma bağlıdır. Bu açıdan öğrenmede etkililiğinin sağlanabilmesi için öğrencilerin tutumlarının olumlu mu olumsuz mu olduğu belirlenmelidir (Yılmaz ve Şeker, 2011, s. 35). Öğrencilerin cinsiyetlerine göre sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sosyal bilgiler dersine yönelik tutumun cinsiyet değişkenine göre inceleyen Yılmaz ve Demir (2014), Öztürk ve Baysal (1999), Ergin (2006), Özkal (2013), Tay ve Akyürek Tay (2006), Çiftçi ve Kaya (2012), Çalışkan ve Turan (2010), Kılınç ve Dere (2015), Meral (2013), Gökkaya ve Tural (2012), araştırmalarındaki sonuç araştırma sonucunu desteklemektedir. Yalman ve Çiftçi (2019), Tuncer ve Yılmaz (2016) tarafından farklı branşlarda yapılan çalışmalarda da benzer sonuçların olduğu tespit edilmiştir. Ancak Kadioğlu-Ateş ve Vatanser Bayraktar (2020), Özkal, Güngör ve Çetingöz (2004) tarafından yapılan araştırmaların sonuçlarında ise sosyal bilgiler dersine yönelik tutum değişkeninin cinsiyet değişkeni açısından farklılık olduğunu tespit etmiştir.

Motivasyon öğrencilerin öğrenmeyi öğrenmede ve verimli bir öğrenme durumunun meydana gelmesinde temel nedenlerden biridir (Özaydınlık ve Aykaç, 2013). Öğrencilerin gelişimlerini sağlayabilmek adına oluşturulan öğrenme faaliyetleri öğrencilere doyum duygusunu vermelidir. Bu yönüyle, öğretme-öğrenme eylemi motivasyonel bir süreç olarak

kabul edilmektedir (Arıkkıl ve Yorgancı, 2012). Öğrencilerin anne-baba öğrenim durumuna göre sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Aydın'ın (2007) araştırmasında elde edilen sonuç bu çalışmada elde edilen sonucu desteklemektedir. Normal durumlarda bireyin tutumu incelenerek sergileyeceği davranışın ne olacağı konusunda tahmin yürütülebilir (Yüksel, 2006, 109). Öğrencilerinin anne-baba öğrenim durumu göre sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Yılmaz ve Demir (2014), Ergin (2006), Tuncer ve Yılmaz (2016) ve Kaya Arslantaş ve Şimşek (2009) tarafından yapılan çalışmalar araştırma sonuçlarımızı destekler niteliktedir. Meral (2013) çalışmasında anne öğrenim durumu değişkenine göre sosyal bilgiler dersine yönelik tutuma ilişkin çalışmamızı destekleyen benzer sonuçlara ulaşılmış ancak baba öğrenim durumu değişkeni bakımından farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Demir (2010) çalışmasında anne eğitim durumu ile öğrencinin sosyal bilgilere yönelik tutumu arasında anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir. Ancak baba eğitim durumu ve tutum arasında farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Oğur (2009) araştırmasında anne ve baba eğitim durumunun tutuma etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bireyin başarılı ve verimli olması, istendik davranış kazanması büyük ölçüde motivasyona bağlıdır (Tahiroğlu, 2015). Ailede, işyerlerinde, okullarda ve hayatın daha birçok alanında motivasyonu artıracak birçok farklı yöntem başvurulmuştur. Bireye istendik davranışların kazandırıldığı ve bireyin davranışlarını yönlendirmeye yönelik adımların atıldığı eğitim alanı da bunların başında gelmektedir (Polat, 2019, s. 16). Öğrencilerin anne mesleği değişkenine göre sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyona ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Ancak öğrencilerin baba mesleği değişkenine göre sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyona ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Tutumların ölçülmesi en az tutum kavramı kadar önemli görülmektedir. Çünkü kişilerin inançları ve tutumlarının önceden bilinmesi, davranışları da önceden bilebilmeyi ve düzeltme bilmeyi kazandırır. Ancak bütün sosyal ve psikolojik değişkenlerin ölçülmesinde olduğu gibi tutumların ölçülmesinde de zorluk ve belirsizlikler yaşanmaktadır (Çöllü ve Öztürk, 2006, s. 375). Öğrencilerin anne mesleği değişkenine göre sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Ancak öğrencilerinin baba mesleği değişkenine göre sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Babası memur olan öğrencilerin görüşleri ile babası işçi, esnaf, çiftçi, emekli, işsiz ve serbest meslek sahibi olan öğrencilerin görüşleri arasında babası memur olan öğrencilerin lehine bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Meral (2013), sosyal bilgiler dersine yönelik tutumun anne-baba mesleği değişkenine göre elde ettiği bulgu çalışmaya destekler niteliktedir.

Öğrenci davranışlarını etkileme noktasında da motivasyonun etkisi büyüktür. Motive olmak bireyin okul ortamındaki davranışının gidişatını ve azmini belirleyen en önemli güç kaynaklarından (Başbüyük ve Çıkılı, 2002). Öğrencilerin motivasyonlarına etki eden faktörler çeşitlilik gösterebilir. Bu bağlamda çalışmada öğrencilerinin kardeş sayılarına göre derse olan motivasyonlarıyla görüşleri arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu kardeş sayısı azaldıkça sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonun arttığı şeklinde yorumlanabilir. Kişiler belli bir tutuma sahip şekilde dünyaya gelmezler, tutumlarını sonradan edinirler. İnsanların bazı tutumları tecrübelerine dayanırken, bazı tutumlar ise diğer kaynaklara dayanır. Tutumların genellikle doğrudan deneyim, pekiştirme, taklit ve sosyal öğrenme ile oluştuğu söylenebilir (Kağıtçıbaşı, 1999, s. 118-119). Taklit ve sosyal öğrenmede kardeş sayısı ile ilişkilendirilebilir. Bu bağlamda öğrencilerin kardeş sayılarına

göre sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Meral'ın (2013), araştırmasında ulaşılan sonuç araştırma sonucunu destekler niteliktedir.

Alan yazını incelendiğinde motivasyon ve tutumun öğrencilerin genelde okul yaşantılarında özeldir dersleri üzerinde şekillendirici etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarının ve tutumlarının hangi nedenlere bağlı değişiklik gösterdiği ortaya konup derse yönelik motivasyonu artırıcı etkinlikler düzenlenebilir. Ayrıca motivasyon ve tutumun sosyal bilgiler dersi üzerindeki etkisi düşünülerek sosyal bilgiler öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumlardaki rehberlik servisi ile işbirliği içinde çalışmalarını derse yönelik motivasyon ve tutumu artırıcı etkiler yaratabilir. Bu alanda yapılacak araştırmalarda kullanılan strateji, yöntem, teknikler ve etkinliklerin öğrencilerin sosyal bilgilere ilişkin tutumlarına etkileri araştırılabilir. Farklı sınıf seviyelerinde (4, 5. ve 6) sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ve motivasyon düzeylerini kapsayacak araştırmalarda nitel yöntem kullanılarak konunun derinlemesine ve ayrıntılara inilerek incelenmesi sağlanabilir.

Kaynakça

- Akbaba, S., & Aktaş, A. (2005). İçsel motivasyonun bazı değişkenler açısından incelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (21), 19-42.
- Akdağ, H. (2008). İlköğretim II. kademe 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal giriş davranış özelliklerinin başarı ve tutumlarına etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, (25), 53-68.
- Altıntaş, S. U. (2005). İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutum düzeyleri. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 1-12.
- Arcagök, S. (2016). Dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki özerklik desteği algılarının motivasyon, girişimcilik ve yaratıcılık ile ilişkisi. (Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/>
- Arıkıl, G., & Yorgancı, B. (2012). Öğretmenlerin, öğretmen adaylarının ve öğrencilerin motivasyonu algılama farklılıkları. *X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi* (s. 270). 27-30 Haziran, Niğde Üniversitesi, Niğde. Erişim adresi: <https://docplayer.biz.tr/11057888>
- Aydemir, O. (2012). *Öğrenmede motivasyon ve dikkatin önemi*. Erişim adresi: <https://sinifyonetimi.org/wp-content/uploads/2012/01/motivasyondikkat2.pdf/>
- Aydın, B. (2007). Fen ilgisi dersinde içsel ve dışsal motivasyonun önemi. (Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/>
- Başbüyük, A., & Çıkkılı, Y. (2002). İlköğretim 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler coğrafya konularında çalışma yaprağı ve dilsiz harita kullanımının öğrenci motivasyon ve başarısı üzerine etkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (16), 29-38.
- Bloom, B. S. (2012). *İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme*. D. Özçelik (Çev.) Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2009). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ceylan, M. (2003). Sınıfta motivasyon (iki öğretmenin sınıf içinde motivasyon değişkenlerini dikkate alma davranışlarının betimlenmesi). (Yüksek lisans tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Çalışkan, H., & Turan, R. (2010). Sosyal bilgiler dersinde araştırmaya dayalı öğrenme yaklaşımının derse yönelik tutuma etkisi. *İlköğretim Online*, 9(3), 1238-1250.
- Çetin, Ü. (2007). ARCS motivasyon modeli uyarınca tasarlanmış eğitim yazılımı ile yapılan öğretimle geleneksel öğretimin öğrencilerin başarısı ve öğrenmenin kalıcılığı açısından karşılaştırılması. (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Çiftçi, B., & Kaya, M. T. (2012). İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik algılarının incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(4), 500-511.

- Çöllü, E., & Öztürk, Y. E. (2006). Örgütlerde inançlar-tutumlar tutumların ölçüm yöntemleri ve uygulama örnekleri bu yöntemlerin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9(1-2), 373-404.
- Dede, Y. (2003). ARCS motivasyon modeli' nin öğrencilerin matematiğe yönelik motivasyonlarına etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(14), 173-182.
- Dede, Y., & Yaman, S. (2008). Fen öğrenmeye yönelik motivasyon ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(1), 19-37.
- Demir, A. (2010). İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki (Şanlıurfa Örneği). (Yüksek lisans tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Demir, S. B., & Akengin, H. (2010). Sosyal bilgiler dersine yönelik bir tutum ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *e-international journal of educational research*, 1(1), 26-40.
- Doğan, M. (2021). Ortaokul 5. 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 25-42.
- Durmaz, A. (2014). Sosyal bilgiler derslerinde etkinlik uygulamalarının öğrenci motivasyonuna etkisi. (Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Ercoskun, M. H., & Nalçacı, A. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının empatik beceri ve demokratik tutumlarının incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 37(180), 204-215.
- Erden, M. (2009). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Ergin, A. (2006). İlköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine İlişkin tutumları. (Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Fırat, M. (2019). Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyon ve tutumlarının incelenmesi. (Yüksek lisans tezi, Adıyaman Üniversitesi, Adıyaman). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Gökkaya, A. K., & Tural, A. (2012). Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı Etkinliklerin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı olan tutumlarına etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(3), 439-458.
- Gömleksiz, M. N., & Kan, A. Ü. (2012). Sosyal bilgiler dersi motivasyon ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 116-125.
- Kadioğlu Ateş, H., & Vatansever Bayraktar, H. (2020). İlkokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumunun incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*(83), 41-69. DOI : 10.29228/JASSS.46823
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Karagüven, M. H. (2012). Akademik motivasyon ölçeğinin Türkçeye adaptasyonu, kuram ve uygulamada eğitim. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(4), 2599-2620.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyonları ile Derse Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşleri

- Kaya, A. İ., Arslantaş, H. İ., & Şimşek, N. (2009). İlköğretim öğrencilerinin Türkçe dersine darısı tutumlarının değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(30), 376-387.
- Kayalı, H. (2003). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*(18), 79-92.
- Keskin, A. (2008). *Motivasyon ve dikkatin öğrenme üzerindeki etkisi*. Erişim adresi: [https://www.academia.edu/6518423/Abdullah Keskin'den Motivasyon ve dikkatin öğrenme sürecine etkisi/](https://www.academia.edu/6518423/Abdullah_Keskin'den_Motivasyon_ve_dikkatin_öğrenme_sürecine_etkisi/).
- Kılınç, E., & Dere, İ. (2015). 4+4+4 kesintili zorunlu eğitim sisteminde 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(3), 989-1003.
- Korkut, F. (1994). İnsan ilişkilerinde tutum ve tavırların önemi. M. Bilen (Ed.), *İnsan İlişkileri Ders Kitabı*. Ankara: Ecem Yayınları.
- Koroğlu, Ö. T. (2019). Yönetici, Motivasyon ve İkna. *Turan-Sam Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 11(41). DOI:10.15189/1308-8041
- Kulakaç, E. E. (2020). Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin matematik motivasyonları ile öğrenme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Sakarya ili örneği. (Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Meral, E. (2013). Ortaokul 7.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. (Yüksek lisans tezi, Erzurum Üniversitesi, Erzurum). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Nalçacı, A. (2006). İlköğretim 6.ve 7.sınıf sosyal bilgiler programındaki coğrafya konularının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. (Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Nalçacı, A., & Ercoşkun, M. H. (2006). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demokratik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*(4), 241-257.
- Narmanlı, E. (2019). Arcs motivasyon modelinin sosyal bilgiler öğretiminde öğrencilerin akademik başarılarına ve motivasyon düzeylerine etkisi. (Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Oğur, M. (2009). Altı ve yedinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. (Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Özaydınlık, K. B., & Aykaç, N. (2013). Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının güdülenme kaynakları ve sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 41-55.
- Özdemir, E. (2014). Tarama yöntemi. M. Metin (Ed.), *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (s.77-97). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özkal, N. (2013). Sosyal bilgiler dersine yönelik olumlu tutumların özyeterlik inançlarına göre yordanması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 399-408.
- Özkal, N., Güngör, A., & Çetingöz, D. (2004). Sosyal bilgiler dersine ilişkin öğretmen görüşleri ve öğrencilerin bu derse yönelik tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 40(40), 600-615.

- Öztürk, C., & Baysal, N. (1999). İlköğretim 4-5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumu. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(6), 11-20.
- Polat, T. (2019). Öğrenme sürecinin önemli bir parçası olan motivasyonun öğrencilerin olumsuz davranışlarına etkisinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. (Yüksek lisans tezi, Sivas Üniversitesi, Sivas). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Sancı, D. (2002). İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin toplumsal, ekonomik ve kültürel durumlarının okuma motivasyonuna etkisi. (Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Solmaz, A., & Çekim, Z. (2017). Ortaokul öğrencilerinin akademik başarıları ve başarı algılarının fen öğrenmeye yönelik motivasyonlarıyla ilişkisinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(39), 458-470.
- Sözer, E. (1998). Sosyal Bilgiler Öğretimi. G. Can (Ed.), *Sosyal bilimler kapsamında sosyal bilgilerin yeri ve önemi* (s. 4). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Şentürk, M. (2020). Sosyal bilgiler dersinde eğitici çizgi roman ve eğitici çizgi film kullanımının öğrencilerin tutum, motivasyon ve akademik başarılarına etkileri. (Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Tahiroğlu, M. (2015). Arcs motivasyon modeli'nin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarına ve başarı düzeylerine etkisi. *Türk Dünyası Dergisi*, 7(2), 261-285.
- Tay, B., & Akyürek Tay, B. (2006). Sosyal bilgiler dersine yönelik tutumun başarıya etkisi. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 73-84.
- Tuncer, M., & Akmençe, A. E. (2018). Lise öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik motivasyon durumları. *Electronic Journal of Education Sciences*, 7(14), 197-207.
- Tuncer, M., & Yılmaz, Ö. (2016). Ortaokul öğrencilerinin matematik dersine yönelik tutum ve kaygılarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 47-64.
- Tünkler, V. (2020). Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyon kaynaklarının incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (36), 38-49.
- Uçar, R. (2010). DKAB öğretmenlerinin öğrencilerini motive etme durumlarına ilişkin öğretmen ve öğrenci algıları. *İ.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2), 225-248.
- Ulu Kalın, Ö., & Topkaya, Y. (2017). İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(37), 14-22.
- Yalman, E., ve Çiftçi, B. (2019). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Birleştirme II Tekniğinin Akademik Başarı Tutum ve Kalıcılığa Etkisi. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2(2), ss. 31-50.
- Yerlikaya, İ. (2014). İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin eğitime ilişkin motivasyonlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(19), 773-795. DOI: 10.14225/Joh602

Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyonları ile Derse Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşleri

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, F. (2013). Elazığ bilim ve sanat merkezi öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ve motivasyon düzeylerine ilişkin görüşleri . (Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Yılmaz, K., & Şeker, M. (2011). İlköğretim öğrencilerinin sosyal bilgilere karşı tutumlarının incelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 1(3), 34-50.
- Yılmaz, A., & Demir, S. B. (2014). Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ve sosyal bilgiler öğretmenine karşı tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 9(2), 1705-1718.
- Yüksel, Ö. (2006). *Davranış bilimleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.